

Puccini: Pillangókisasszony

Főbb szereplők:

Csocsoszán (Pillangókisasszony)

Szuzuki, a szolgálója

Pinkerton (vagy Linkerton), sorhajóhadnagy

Yamadori herceg

Kate, Pinkerton felesége

Sharpless, amerikai konzul

Goro, nakodo, ingatlan- és házasságközvetítő

Bonzo, Csocsoszán nagybátyja

Történi:

Nagaszaki környékén egy dombtetőt, a **XX. század elején**.

I. felvonás

A zenekar mozgalmas fugató témát játszik, olyan ez, mint a japánok hajlongása, mosolya, állandó tettekeszsége.

Kis ház áll a dombtetőn, távolban látni a várost és a tengert.

Goro és Franklin Benjamin Pinkerton amerikai tengerésztiszt jön fel a házhoz. Goro bemutatja a 999 évre bérelt házat és a személyzetet: Keleti Felleg a szobalány, Szuzuki, a Hajnali Nap Csókja a szolgáló és Száz Illat Kelyhe a szakácsnő.

Megérkezik Sharpless, az amerikai konzul is. Kényelmetlenül érinti a könnyelmű tiszt házbérlete, meg a japán esküvő, amikor Pinkerton majd feleségül veszi Pillangókisasszonyt, aki a násznéppel együtt most jön felfelé a dombon.

Csocsoszán „belépője” az opera legszebb énekszáma, szekvenciában emelkedő széles dallam, női karkísérettel.

Sharpless beszélget Pillangókisasszonnyal: most 15 éves, nagaszakibeli jó család sarja, de szülei elszegényedtek, ő pedig beállt gésának. Jön a jegyző, a császári biztos, Csocsoszán anyja, unokanővére, nagybátyja és a barátok.

Pillangókisasszony megmutatja férjének szegényes hozományát: kendőket, pipereholmikat, az ősök kis szobraikat, a végén egy tört, melyet Csocsoszán atyja kapott a mikádótól, a japán császártól. A kis istenszobrok csak emlékek, hiszen a lányka az előző napon a misszióban felvette Pinkerton hitét.

Összeadják az ifú párt. A rokonság szerencsekívánatait Bonzó nagybácsi dühödt éneke zavarja meg. Megátkozta Pillangókisasszonyt, aki egy idegenért elhagyta ősei hitét.

A szertartás résztvevői szétszélednek. A Bonzót kísérő harsány zenekari színek ellágyulnak, a „házaspár” egyedül marad. A kis japán fél, de Pinkerton gyengédsége elűzi félelmét. Egzotikus, merész hangszerelésű énekben ismerkednek egymással a nagy duettben. Eltűnik a szakadék a kis gésa és az amerikai tiszt között, csak becézésre van már szavuk. A zene a mélyebb regiszterből felfelé tör, s a beteljesedett szerelem csúcspontján eléri a fortissimót.

II. felvonás

Szín ugyanott, 3 évvel később. Szuzuki imát mond Buddhához, kis úrnőjéért, aki „férje” távozása óta szüntelenül sír. Csocsoszán pihenni látszik, de aztán felegyenesedik: „Nincs jó isten Japánban...” – mondja. Szuzuki az együttérzésen kívül nem tud segíteni. Pillangókisasszony sziklaszilárdan hisz Pinkerton ígéretében, hogy a fecskékkel együtt visszatér. Itt következik Pillangókisasszony „nagyáriája”: Pinkerton megérkezésének látomása.

Jön Goro és Sharpless. Rá akarják venni Csocsoszánt, hogy menjen feleségül Yamadori herceghez, aki bolondul utána. A herceg is jön megkérni a lány kezét, ő azonban visszautasítja, ő Madame F.B. Pinkerton – szól, s besiet a házba.

Sharpless és a két japán férfi beszélgetéséből kiderül, hogy Pinkerton hajója a napokban köt ki Nagaszakiban. Sharpless feladata volna elmondani, hogy Amerikában Pinkerton megnősült, az útra a feleségét is elhozza. Megkérdi Csocsoszánt, mit tenne, ha a férje nem térne vissza hozzá. A *Gésa-ária* a válasz: vagy visszamenne a gésák közé, vagy megölné magát. A kettős kíséretében felcsendülnek az akkordok, amelyeket majd a felvonás végén a *Zümmögő-kórus* alatt fogunk hallani.

Pillangókisasszony bemegy a házba, s visszatér egy hároméves, szőke fürtös kisfiúval. Sharpless kérdi: mi a neve? Most Bánat, de ha az apja megjön, Örömmek fogja őt hívni. Sharpless szájalommal eltelve távozik.

Ágyúlövés hallatszik a kikötő felől. Csocsoszánon hallatlan izgalom vesz erőt. A ház tengerre néző papírfalába három lyukat vágnak és várnak. De előbb feldíszítik a házat virággal. Csocsoszán és Szuzuki itt felhangzó kettőse a *Virág-duett*. Aztán elfoglalják helyüket és várnak; Szuzuki és a gyermek hamar elalszanak, Pillangókisasszony mozdulatlanul virraszt. Unisono vegyeskar hallatszik, a *Zümmögő-kórus*.

III. felvonás

A bevezető zene energikus, tragikus, később virgonc. Eljött a hajnal. rakodómunkások énekét hozza a szél a kikötő felől.

Pillangókisasszony alvó kisfiát beviszi egy másik szobába. Pinkerton együtt jön Sharpless-szel. Szuzuki sírva meséli, hogy kis úrnője egész éjjel virrasztott. A kertben egy fehér nő sétál, Pinkerton amerikai felesége. Azért jöttek, hogy elvigyék magukkal a kisfiút. Csocsoszán csak az apjának hajlandó átadni a fiát, s Kate-nek azt mondja: „Önnél ma boldogabb asszony nincsen.”

Csocsoszán előveszi a törét, s elolvassa a pengén lévő írást: „Becsülettel halj meg, ha becsülettel élni már nem tudsz.” Beszalad a kisfia, erre elejti a tört, magához öleli fiát, majd elküldi játszani. Pillangókisasszony eltűnik egy spanyolfal mögött. Elköveti a rituális öngyilkosságot. Mire Sharpless és Pinkerton visszatérnek, már ott találják holtan a kis pillangót. A férfiak döbbenet nézik. Ez lett a három éve történt kis idill vége. A zenekar tombolva játssza a japán motívumokat.